

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani, v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20 — polletno K 10 —, četrtletno K 5 —, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30 —. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: pet let 15 v, osmrtice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Novi deželni glavar kranjski.

Dvorni svetnik pl. Šuklje ni več deželni glavar. Prihodno sredo se je preselil iz deželnega dvorca na Dolenjsko, kjer hoče v miru, daleč od političnega boja, preživeti nadaljne dneve svojega življenja. Edina nada, ki jo še stavi za bodočnost na politično javnost, mu je zagotovilo, da ga morda že kmalu po novem letu pokliče Njega Veličanstvo za člana v gosposko zbornico.

Zasebni razlogi nikakor niso bili merodajni za njegov odstop, četudi ga edinole njim s posebnim povdarmom pripisuje sobotno glasilo stranke, koje pristaš je bil deželni glavar pl. Šuklje. Zatrjuje se, da je deželni glavar pl. Šuklje odstopil, ker se je uprl v deželnem odboru sprejetem predlogu dr. Pegana, ki naj bi nasilno anuliral mandata narodno-naprednih poslancev Reiserja in Ribnikarja. Njegov odpor je bil tako odločen, da je tiskanega tozadevnega poročila deželnega odbora ni hotel dati na dnevni red prve deželnozbornske seje tekočega zasedanja. Tudi se ni po tem sklepu udeležil nobenih klubovih sej več in je samo še čakal na konec prve seje, da je odločil deželno glavarstvo in deželno poslanstvo. Morda je bilo res zanj omejeno dejstvo povod za demisijo. Vzrok za tako važno odločitev v tej stvari vsekakor ni iskati.

Deželni glavar pl. Šuklje je že dolgo težko prenašal grenak in piker občutek, da njegova beseda v deželni hiši ni odločilna. Bolelo je že dolgo izkušena moza, da so mu njegovi politični tovariši ob vsaki priliki brez ovinkov in naračnost s prstom kazali, da ga ne vidijo več radi na stolcu deželnega glavarja. Sedaj je ruširani politik Šuklje porabil ugodno priliko, da se je umaknil iz političnega življenja na nepričakovano eliten način.

Slovo pl. Šukljeta pa je le neznatna in navidez ne nevarna ranica, ki se je pojavila na organizm S.L.S. Vzrok tega patološkega procesa je iskati veliko globlje, ki neusmiljeno kal rak razjeda uprav obisti klerikalne organizacije. Odstop pl. Šukljeta je prvi akt neizogibne tragedije, ki se bo po vzorcu stranke dunajskih krščanskih socialcev končala z razsulo tako slavne »Vseslovenske ljudske stranke«.

Zlata skledica, idealni simbol vladajoče gospode na Slovenskem, je tista točka, okoli katere se suče vsa njihova sreča in nesreča. Premajhna zlata skledica pa je vzrok notranjih bojov v njihovi organizaciji in premajhna skledica je tudi zahtevala za žrtev demisijo deželnega glavarja pl. Šukljeta. »Kar odstopi naj. Saj jih še dosti čaka na to!« v tako drastičnih in izbranih besedah se je poslovil načelnik S. L. S. dr. Šusteršič od svojega deželnega glavarja.

Sreča in blaženost odseva sedaj raz lic voditeljev Slovenske ljudske stranke — okoli zlata skledice se je izpraznilo prijetno mesto. Ni še podal pl. Šuklje demisije in že so si skrivnostno šepetali na ušesa, kdo bi bil rad in kdobode. Celo najbolj neverjetne kombinacije raznih Lampetov, Jarcev so šuštele na uho. Galerija slik klerikalnih poslancev — dasi velika — pa je kmalu pojasnila, da je veliko statistov in malo solistov, ki bi lahko prišli v upoštevanje ob tako važnem in dobrem trenutku.

O samem dr. Šusteršiču že dolgo nočejo poneti glasovi, da bi si štel v posebno čast in zadoščenje, ako bi mu skorajčestitali kot deželni glavarju. Toda on je kot deželni glavar nemogoč. Pri ljudstvu nima zaslonbe, ker zanj dosedaj kot politik na Dunaju ni dosegel še no-

benih pozitivnih uspehov. S stališča krone je nemogoč že radi njegove izjave, da patriotizem ni absolutna lastnost ljudstva.

Edini človek, ki prihaja resno v upoštevanje za glavarstvo mesto je poslanec Povše. Razni viri soglasno potrjujejo, da je njegovo imenovanje sklenjena stvar in da bo dež. glavar Povše že tekom dveh tednov zasedel mesto deželnega glavarja in nadaljeval pričeto zasedanje deželnega zbora.

Deželni glavar ni eksekutar kake politične stranke v deželi. Zaupnik krone je, reprezentant deželne avtonomije. Njegova naloga je, da posreduje med celo deželo in krono. Čeprav pripada deželni glavar politični stranki, vendar sme biti on le toliko strankar, v kolikor je interes njegove stranke identičen z interesom cele dežele. Zadnje državnozbornske volitve so dognale, da stoji več kot 30 odst. vseh prebivalcev kranjske dežele izven intencij vladajoče večine. Zato pa moramo povdarjati, da je v naši deželi le tak deželni glavar mogoč, ki bi upošteval le težnje celokupnega našega naroda na Kranjskem.

Poslanec Povše vsekako sodi kot izrazovnik agrarec na mesto deželnega glavarja. Kot pripadnik konservativnega krila S. L. S. naj bi čuval osobito gospodarski značaj naše dežele, ki je tudi konservativen. Baš gospodarstvo z našimi deželnimi sredstvi mora nositi značaj njenega gospodarskega konservatizma, to je njene neznatne pridobitne sposobnosti. Vodja deželnega odbora, deželni glavar, pa mora biti po svojih življenjskih izkušnjah sposoben dati gospodarstvu deželnega odbora zgoraj omenjeno smer. On mora določiti mejo med nujnimi potrebami in med udobnostjo in luksusom. Cela dežela opravičeno pričakuje, da bo poslanec Povše kot deželni glavar konservativen — ne nazadnjaški — v deželnem gospodarstvu in da se bo znal sebi in deželi na korist varovati korakov fantastičnega gospodarstva, ki ga uvajajo razni Lampeti v deželno hišo.

Klerikalizem — narodnost — skrb za telesno vzgojo v ljudskih šolah.

Duševna svoboda in naobrazba, krepko izražena narodnostna misel, skrb za obrambo in ohranitev narodne individualnosti, so se vedno in dosledno spajale z skrbjo sestavne telesne vzgojne mladine. Najboljši dokaz za to je klasična preteklost grškega naroda. Nasprotje tega nam jasno dokazuje v kričečih potezah srednji vek: vsegomočnost cerkvene hierarhije, feudalizem cerkvenega in posvetnega plemstva, duševna svoboda je omejena na ozki okvir sv. pisma, cerkvenih nauk in dogmat, na mesto grškega racionalizma in naturalizma stopi nadnaravno, tajinstveno naziranje na življenje in svet. Pojem naroda in jezika izgine v pojmu človeštva, latinsko govorečega vsenaroda. Zdravje, telesna moč, čistost duha, naračnost in občanski smisl, niso neobhodno potrebni za zveličanje, imajo le relativno vrednost, so pogosto celo škodljivi ker ovirajo radi zapeklivosti v pripravah za večnost.

Grk se je na solnce, v potu svojega obraza pripravljajal na največje, najslavnejše dneve svojega življenja, na olimpijske tekme. Srednjeveški človek se je zaprl, s postom, bičanjem, brez-

miselnim zdenjem si je gladil pot v večnost. Ni iskal sreče tu, delo in podjetnost nima samo za se vrednost, če ne služi večnosti. Suhe, izstradane postave so poroštvo za nebesa.

Francoska revolucija dvigne vrednost človeka in povdari socialno in kulturno individualnost naroda. Srednjeveški pojem človeštva in vsenaroda postane kombinacija več narodov, borečih se za duševno in gmotno uveljavljanje lastne narodne osebnosti. Države in narodi so sprevredeli, da bodo zmagovali v tej večni borbi oni narodi, ki razvijejo več gibanja, podjetnosti, dela. Številnost, zdravost, energija, naračnost — to so postale kolikostne in kakovostne narodnostne vrednote, ki odločijo zmago ali njih pomanjkanje vede k porazu.

Pod vtisom teh misli je ustanovil pri Nemcih Jahn v začetku 19. stoletja Turnvereine, društva za nemško narodno gimnastiko. V prehodni dobi absolutizma v ustavno življenje vzamejo tudi države med svoje naloge skrb za krepak in zdrav naračaj v državi. Temu namenu naj bi služila telovadba, sprejeta v učne načrte občinskih, deželnih in državnih šol. Toda narodnostna misel pri Slovanih v Avstriji je v tej zadevi bila hitrejša od države: Tyrš je dal Čehom in vsem Slovanom do podrobnega premišljeni načrt samoobrambe v Sokolstvu. V šolski, društveni telovadbi in v Sokolstvu vidi vse Slovanstvo krepko sredstvo lastne narodne samopomoči. Narod brez zdravega, naračnega, narodno zavednega naračaja je narod brez bodočnosti.

Poglejmo našo klerikalno stranko in njih stališče glede skrbi za telesno vzgojo. Njih stališče je protinarodno, izdaja naše narodne koristi, zasleduje namene, ki niso nikakor v soglasju z razvojem in napredkom slovenskega naroda. Sledeči odstavek dokazuje neoporečnost to trditve:

Uradno glavno letno poročilo o stanju ljudskega šolstva na Kranjskem za 1. 1910 pravi, da je bilo v celi deželi samo 24 igrišč za mladino. Telovadbo je gojilo po predpisanim učnem načrtu le 12 javnih ljudskih in meščanskih šol. Telovadbo, omejeno samo na redovne, proste vaje in igre se goji na 268 deških in 46 dekliških šolah. Telovadbe se sploh ne goji na 8 deških, 8 dekliških in na 128 meščanskih šolah. Na Kranjskem je torej po uradnem izkazu 144 ljudskih šol brez telovadnega pouka in le 12 šol, kjer se goji telovadbo v polnem, po telovadnem načrtu predpisanim obsegu. Uradni izkaz utemeljuje ta nedostatek sledeče: na 16 šolah sploh ni nikakoršnih telovadnih prostorov, na 128 šolah pa ni telovadbe, ker tu poučuje ženske moči ali duhovniki. Takšen je položaj na ljudskih šolah. Odstotek ženskih učnih moči pa strahovito raste (po uradnem izkazu 533 učiteljice, pa samo 465 učiteljev). Klerikalna stranka gmotno uničuje in duševno terorizira učiteljstvo. Dobro vedo klerikalci, da jim bo ženska mnogo manj odprana in da ima manj nevarnosti v boju proti farozu in klerikalnim načrtom nego moški. Zato mora biti klerikalni politik čisto dobrodošlo, da moške moči bežijo iz pripravnic.

Deželna šolska uprava ni torej kos svoji nalogi. Vzlic temu je prepovedala z razpisom 30. VII. 1910, št. 4952., obisk telovadbe šolski mladini v telovadnicah telovadnih (sokolskih) društev z motivacijo, češ da je radi vladajočih političnih razmer obisk šolo obvezne mladine rodil pojave, ki nevarno ogrožajo (!) rešitev nalog, ki si jih stavi ljudsko šolstvo. — Deželni šolski svet je dandanes čisto klerikalno-vladen

(razum dr. Tavčarja) in znano je, da deželni nadzorniki glasujejo dosledno tako kakor želi deželni predsednik. Poznamo klerikalno taktiko: klerikalne orlovske organizacije so poskušale z uvedbo telovadbe šolskega naračaja v svojih telovadnicah. Ker pa vsled nezmožnih voditeljev niso mogli doseči nikakih uspehov, so to opustili. Objednem so se po zarotili: če naračaj noče k nam, ne sme obiskovati tudi sokolskih telovadnic. Akcijo je prevzela politična stranka, jo prenesla v deželni šolski svet in odij naložila na ramena vlade.

Sokolstvo je izgubilo šolski naračaj, izguba je pa zadela najbolj občutno narod. Klerikalno akcijo ne moremo drugače označiti kot narodno-izdajalsko. Klerikalizem sovraži telesno krepkost, naračnost, značajnost, neupogljivost. Slabotne, trepetajoče, cerkvi udane, neizobražene in slepo poslušne ljudi hoče imeti. To je ideal našega klerikalizma.

Hrvatski list e politični organizaciji Slovencev v Trstu.

Iz zagrebškega »Agramer Tagblatta« povzamemo sledeče laskave besede o tržaških Slovencih:

»Med najbolj veselimi pojavi v slovenski politiki je boj, ki se bje z očitnim vspehom za narodno osvobodje našega največjega pomorskega mesta ob Adrijii — mesta in okolice Trsta.

Med tem, ko z obžalovanjem opažamo, da se skoro povsod na periferiji, posebno na severu, na štajerski in koroški jezikovni meji naše narodno posestno stanje krči, se jači naša pozicija ob Adrijii, in posebno v Trstu more v zadnjih letih slovenski živelj zaznamovati prav posebno razveseljiv napredek.

Tržaško ozemlje moremo imenovati v narodnem oziru trdnjavo slovenske ideje, da, v srcu mesta so prišli v zadnjih letih slovenski kandidati pri državnozbornskih volitvah ponovno v ožjo volitev, kar znači vspeh, ki ga pred malo desetletji ni pač nikdo pričakoval.

Manj razveseljiv je položaj slovenskega življa v Gorici, čeprav tvorijo Slovenci po rezultatu pravkar izvršene revizije ljudskega štetja tudi v tem mestu skoro polovico celega prebivalstva. Z zadovoljstvom moramo torej pozdravljati idejo, ki jo propagira tržaška »Edinost«, da se mora boj za Gorico začeti vendar enkrat enotno po natančno določenem programu. Kakor čujemo, se ustanovi v ta namen v Gorici nadstrankarska enotna slovenska bojna organizacija. V boju za Gorico se morajo strniti vse slovenske stranke v jedno samo falango. Boj naj bo naperjen v prvi vrsti proti mestnemu magistratu v Gorici in tamošnjim trgovski zbornici, v kateri mora slovenski živelj dobiti zastopstvo, primerno njegovemu številu.«

Širite, kupujte in naročajte „Dan“! Prijavljajte nove naročnike!

imela biti poroka — čez šest tednov, baš v veliki noči.

In resnično, če bi hotel kak zaročenec dokazati svoji nevesti veliko svojo ljubezen, bi moral samo posnemati Françoisa Grogarda; celo noč, v tej burji in v snežnem meteu je hodil nad eno uro od svoje postaje do gostilne »Pri dobrem angelu«, samo da je videl in da je mogel poljubiti svojo Lujizo.

Več ni storil svoj čas tudi Leander, ko je prebival Helespont, da je moral k svoji Heri. Tako je menda mislil tudi Pierre Ribodin, ko je segel svojemu bodočemu zetu v roke ter mu je celo dejal:

»To je ljubezen, vsa čast vam! V tem strašnem vremenu se vas res nismo nadejali.

Seveda, Lujiza je pravkar trdila, da gotovo pridete. Rekla je, da ne morete spati, če jo isti dan ne vidite in objamete.«

Orožnik je pokimal, med tem, ko je prišel Lujizo še tesneje k sebi.

»Ravno sem prinesel prav dobro kavo iz kleti,« je nadaljeval Ribodin ter izvlekel zaprašeno steklenico, — to je imel doslej skrito pod predpasnikom — »to je fino vince!«

»Pojdite, François, to vas pogreje! Sedimo in pijmo! Lujiza — čaše!«

Lujiza je tekla k omari, prinesla čašo, odprla steklenico ter ljubko natočila težkega rdečega vina, ki je v resnici imel dovolj žara v sebi, da razvname kri.

»Danes je prazno pri vas«, je rekel François, ogledavši se po gostilni; »niti enega gosta ni.«

»Ali je to čudno?« je odgovoril krčmar. »O takem vremenu zlezejo novovaški prebivalci rajše v postelj, potegnejo odejo prav do glave in spe.

(Dalie.)

LISTEK.

Relikvija Napoleona III.

I. poglavje.

Gostilna pri »Dobrem angelu«.

»Ah, strašno vreme je danes! Komaj sem brigazil skozi to snežno vijavico semkaj. Ne, ne, Lujiza, ne čujemaj me prej, dokler se ne o-tresem snežine.«

»Kaj misliš, tele bele snežinke naj me zadržujejo, da te ne bi lepo pozdravila in poljubila? Ah, slabo poznaš svojo zaročenko, François Grogard!«

Dražestna mlada deklica, oblečena v alžasko nošo, je izpregovorila te besede ter odklenila visoko vzraslega moža bujnih, temnih brk; orožniška uniforma, ki jo je nosil, mu je izvrstno pristojala.

»Vstopi François, kar vstopi! Kar hitro h gorki neči!« je nadaljevala veselo in smehljaje se deklica. »Kaj nama mari, če je zunaj sneg in burja, ko je v najinih srcih solnce!«

»Ti dobro, ljubo dekle!« je vzkliknil ginjen orožnik ter objel Lujizo, ko je slekel svoj plašč. »Ko bi ne bila tako ljubezniva in mila, prav gotovo, tudi deset konj bi me ne premaknilo s postaje skozi to vražjo noč v gostilno tvojega očeta.

Ali ne morem si kaj. Moram te videti, moram pokramljati s teboj kako uro, potem pa pojdem zopet na svojo postajo.

To zahteva služba, a to treba točno izvrševati.«

»Dober večer, gospod orožnik!« je zagrmel v tem trenutku močan moški glas, in skozi

stranska vrata gostilne je vstopil človek krepke postave, širokih pleč ter obritega, izrazitega obraza.

»Toda kakšni pa ste, François! Ves ste premočeni! Tako ne morete ostati tukaj, — lahko se smrtno prehladite!«

»Ali kaj naj storimo? Moja obleka vam je preširoka. — Čakajte, domislil sem se nečesa, — prinesem vam doli sukno stare angleške uniforme, ki jo hranim kot spomin na dragega pokojnega prijatelja, — ta vam bo prav.«

Rečeno, storjeno. Smeje se je izpremenil nemški orožnik v par minutah v zalega angleškega vojaka; Lujiza je gledala očarana svojega ženina, ki mu je izvrstno pristojala rdeča sukna.

Lastnik hiše in gostilničar »Pri dobrem angelu«, kakor se je imenovala gostilna, gospod Pierre Ribodin, je bil tudi župan Nove vasi.

Vse njegove kretnje so bile samozavestne n oblastne, način govora pa je kazal človeka velike izkušnje in ostrega mišljenja.

In v resnici Ribodin ni imel vzroka, da bi ne bil zadovoljen sam s seboj.

Da, tudi če bi bil nekoliko ošaben, bi mu tega nihče ne smel zameriti.

Kot uboga sirota je bil prišel v vas in se je oženil z dekletom, ki ni imela nič več kakor on. V siromašni kočici je otvoril gostilno in gled, imel je srečo.

Od leta do leta se je dvigal višje; že davno si je bil sezidal hišo, ki se je lepo ponašala z dvemi nadstropji, s streho iz opeke in s svojo prikupno notranjo opremo.

Težka izguba ga je zadela, ko mu je umrla žena.

Toda smrti ni leka; Pierre Ribodin je iskreno žaloval za svojo ženo, končno pa se je potolažil ter se popolnoma posvetil odgoji svo-

DNEVNI PREGLED.

V Ljubljani je nehalo izhajati »Jutro«. Je pa naj to potreba, da dobi Ljubljana svoj jutranji list, ki naj bo točen, stvaren in smotren po svoji vsebini. Izdajamo neodvisen polit. dnevnik »Dan«, ki naj odgovarja potrebi, nastali med širšimi sloji: Poglavlja naj zanimanje za javna prasanja, ki se je pojavilo vsled demokratiziranja naprednih in narodnih idej po celem Slovenskem.

Narodnost in Češko-slovenska socialna demokracija. Pretekle dni se je vršilo v Pragi 10. zborovanje Češko-slovenske socialne demokracije, ki je za nas v toliko zanimivo in poučno, ker nam jasno kaže, da se češka socialna demokracija v narodnostnih vprašanjih bistveno loči od slovenske socialne demokracije. Slednja je ozko združena z nemškimi vodstvom, od Nemcev dobiva denarne podpore, sklepe centralnega dunajskega vodstva mora naša socialna demokracija slepo vršiti ne samo takrat, kadar se gre za zboljšanje socialnega položaja organizirancev, ampak tudi v vseh narodnostnih vprašanjih. Sicer so pa socialna in narodnostna vprašanja pogosto v tako ozki zvezi, da se ne more ločiti eno od drugega. Reševanje socialnih vprašanj v nemškem smislu — in tako jih rešuje nemška socialna demokracija — pomenja oškodovanje slovenskih narodnih interesov. To so hitro spregledali Čehi, dasi socialni demokrati, vzlic temu spoštujejo misel narodnosti in nedotaknjene narodne individualitete. Danes imamo na Češkem pretežno večino socialnih demokratov, ki so odstopili od nemškega dunajskega centralnega vodstva in tvorijo danes samostojno organizacijo čeških avtonomistov, ki se v marsikaterem oziru bližajo narodnim socialistom (Klofačova skupina) in njih vodja Nemeš je na zadnjem sestanku zavzel ostro stališče narodne in kulturne neodvisnosti avtonomistov od dunajskega vodstva. Vsi čutimo socialno, nastopi socialistov so nam v kulturnih vprašanjih vedno simpatični in slovenska javnost bi v splošnem mnogo bolj simpatično gledala na pokret slovenske socialne demokracije, če bi hotela slediti češkimi avtonomistom in bi ne smatrala narodnih vprašanj za nekaj, kar ne zasluži nikake strankine pozornosti. Naše šulferajnske šole v ljubljanski okolici, na Jesenicah, Zagorju itd. napolnjujejo po večini otroci organiziranih socialnih demokratov!

Klerikalni gerent Oražem obsojen. V soboto zvečer se je končala kazenska obravnava Oražem kontra Černe, pri kateri se je pokazalo, kakšne ljudi nastavlja c. kr. deželna vlada za občinske gerente. Po pričah se je dognalo, da je jemal Oražem denar za svojo trafiko iz občinske blagajne. Pred občinskimi sejami je moral občinski tajnik Stare iz svojega žepa pokrivati deficit, ker bi ga sicer županov namestnik Oražem izpodil iz službe. Neko občinsko njiivo je svoicem brez dražbe dal za eno krono v najem, za katero bi na dražbi dobil gotovo 20—30 kron. Pri sestavi sleparskih volilnih imenikov je igral Oražem jako dvomljivo vlogo. — Zaslisevanje prič je torej dognalo, da je bilo gospodarstvo Oražemovo v Mostah tako, da je smatral sodnik izjava Černeta »Jaz že ne bom vmlat Oražem, saj je že dosti pri občini zapravljal, saj pravijo, da manjka v občinski blagajni 3000 K« za popolnoma upravedeno in opristol Černeta, s tem pa seveda obsojil Oražem.

Klerikalni poslanci zoper učiteljsvo na Štajerskem. Ker namerava nemška večina v Štajerskem deželnem zboru predlagati 25 odst. zvišanje doklad tudi v prid regulaciji učiteljskih plač, so sklenili deželnozbornski poslanci v klubu, da odjenajo od obstrukcije le v tem slučaju, če se opusti zvišanje doklad v prid regulaciji učiteljskih plač.

Novoletni advancement rezervnikov. Dne 30. decembra je bilo imenovanih v armadi 4146 nekdanjih prostovoljcev za kadete, 2661 nekdanjih prostovoljcev in kadetov za praporščake in 2143 praporščakov za poročnike. Med drugimi so bili imenovani za poročnike v rezervi: Kristijan Pertot, Ivan Suhadolnik, Josip Jakše, dr. prava Ignacij Malnerič, Gustav Puš, Adolf Blažon, Anton Peršuh, Rudolf Kolenc, Milan Šubic, Vojteh Koprivnik, Jakob Štefančič Tomo Šorli, Ivan Šiška, Ludovik Perič, Av-

gust Trojanšek, dr. prava Karol Koderman, Stefan Domicelj, dr. fil. Tomaž Sušnik, Franc Šlajpah, Josip Malenšek, dr. prava Anton Mrak, dr. prava Bronislav Fischer, Mihael Ban, Josip Jenko, Ludovik Tušek, Vladimir Golia, Stanislav Lavrenčič, Avgust Skaberne, Valentin Eržen, Ladislav Žitek, Avgust Tosti, Jos. Božič, Ivan Pavlin, Ivan Šiška, Anton Čajniko, I. Turk, Ladislav Fischer, dr. prava Feliks Rakovec, Josip Potokar, Mirko Medved, Janko Babnik, dr. prava Karol Grasselli, Fridrik Raich, Adalbert Pučnik, Josip Sternad, Josip Furlan, Stanko Palčič, Anton Gostič, Ivan Verbič, Fr. Mastnak, Franc Majcen, Alojzij Škulj, Simon Božič, Franc Rusjan; pri artileriji: Al. Goriup; za praporščake pri infanteriji sledeči kadeti v rezervi: dr. prava Josip Požar, Jurij Debevc, Marijus Rebek, dr. prava Stanko Šibenik, Josip Kos, Ivan Kavčnik, Franc Jarh, Josip Darovic, dr. fil. Matija Heric, Lovro Sušnik, Milan Blažon, Vojeslav Mole, Ivan Kenda, Ivan Leben, Josip Močnik, dr. prava Josip Podobnik, dr. prava Janko Olip, dr. prava Mirko Vrančič, Ivan Vidmar, Franc Kosir, Fridrik Šiška, Josip Berce, Josip Toman, Alojzij Kavšek, Franc Stele, Anton Sovre, Anton Kolar, Julij Sova, dr. prava Fran Sedlar, Ivan Domicelj, Josip Kobi, Filip Perič, Franc Uršič, Valentin Polak, Rajko Stojec, Franc Škof, Viktor Vašič, Josip Dolinar, Rihard Košak, Anton Triller, Vinko Lapajne, Ivan Zagar; pri artileriji: Josip Bricej in Karl Okretič.

Osebnostna vest. Minister zunanjih zadev je imenoval konzularnega aspiranta dr. Vladislava Derča konzularnim atašejem.

Silvestrova veselica prepovedana. Borovniški »Sokol« je hotel prirediti običajni »Silvestrov večer«, a županstvo mu ni hotelo dati zato potrebne licence. Domneva se, da je to maslo skuhanu in farovžu in poslano županu, da zabeli »Sokolu« Silvestrov večer.

Denarno poslovanje pri deželnem odboru se preuredi s 1. januarjem 1912 v tem smislu, da se vpelje promet s c. kr. poštno hranilnico. Plačila dežele občinam, okrajnim cestnim odborom, zadrugam, društvom ter raznim drugim korporacijam in zasebnim strankam se radi tega več ne bodo nakazovala pri c. kr. davčnih uradih, temveč po poštni hranilnici, v kolikor se ne nakažejo vsled krajše poti pri deželni blagajnici. Splošno se bodo plačevali po poštni hranilnici službeni prejemki ljudskošolskih učiteljev na deželi, okrožnih zdravnikov, deželnih cestarjev ter tudi več drugih deželnih uslužbencev. Izplačevala se bodo po c. kr. poštne hranilnici tudi vse pokojnine, vzgojevalnine in miloščine, ki spadajo na deželo. Glede plačil na račun ustanov, ki so v upravi dežele, se za sedaj c. kr. poštna hranilnica še ne bo uporabljala. Urejeno pa je, da bodo posamezne stranke denarje, ki jih imajo oddajati za deželo, lahko pošiljale po c. kr. poštne hranilnici.

Kmečka pisarna narodno-napredne stranke. Vodstvo narodno-napredne stranke je ustanovilo v svojem tajništvu posebno kmečko pisarno, ki je na razpolago vsakemu naprednemu kmetovalcu za popolnoma brezplačni pouk v vseh političnih, upravnih, davčnih, pristojbinskih in vojaških zadevah. Izključene pa so zasebne pravne zadeve. — Pisarna bo poslovala za sedaj le pisмено in vsak napreden kmetovalec, ki je potreben kakršnegakoli pouka v zgoraj navedenih strokah, naj se obrne zaupno s posebnim pismom, kateremu je priložiti 10vinarsko znamko za odgovor (ako se želi odgovor v priporočenem pismu pa 35 vinarsko znamko) na: **Kmetško pisarno narodno-napredne stranke v Ljubljani, Wolfova ulica 10.** Ob sebi umevno je, da je pisarna na razpolago tudi naprednim kmetjskim županstvom.

LJUBLJANA.

Prijatelj Sokolstva! Vsled zahteve c. kr. deželnega solskega sveta je vladni komisar mestne občine ljubljanske prepovedal nenadoma telovadnima društvoma »Sokol I.« in »Sokol II.« v Ljubljani uporabo šolskih telovadnic. S tem sta postavljeni na cesto dve društvi, kojih vstrajno in smotreno delo za procvit in na-

predek sokolske ideje mora slovenska javnost priznati. Obe društvi sta pokazali tekoma kratkih dob svojega obstanka toliko življenjske zmožnosti in energije, da nam ni moči misliti v tem preusodnem trenutku, da bi ju mogla slovenska napredna javnost prepustiti poginu. Ako postane telovadnima društvoma »Sokol I.« in »Sokol II.« trajno onemogočena gojitev panoge njihovega delovanja — namreč telovadbe, je gotovo, da jima je s tem izpodrežena življenjska nit, in da sta obsojeni na hiranje in umiranje. Prepričani smo, da slovenska napredna javnost tega ne bo dopustila in s svojo znano požrtvovalnostjo in ljubeznijo do sokolske misli omogočila, da si društvi, ki ju je za božične praznike vrgel sovražni sistem na cesto, postavita čimpreje lastni dom. Na božično nasilstvo odgovori slovenska napredna javnost s tem, da nakloni čim izdatnejša novoletna darila društvoma za zgradbo »Sokolskega doma« društva »Sokol I.« in »Sokol II.«

Telovadni društvi »Sokol I.« in »Sokol II.« v Ljubljani.

Prosimo, da se blagovolijo prispevki pošiljati za »Sokola I.« blagajniku g. I. Rozmanu, Ljubljana, Jarez Trdinova ulica 8 (Zveza slov. zadrug); za »Sokola II.« pa blagajniku Francetu Marnu v Ljubljani, Mestni trg (tvrška Fr. Ks. Souvan).

Silvestrov večer Ljubljanskega Sokola je napolnjen že ob pol devetih celo prostorno dvorano z veselo sokolsko družbo. Godbene točke je izvajal umetniško dovršene lepo se razvijajoči salonski orkester »Sokola I.« pod spretnim vodstvom priznanega skladatelja g. Jakelja. Slišali smo godbo modernih po večini koncertnih in operetnih skladateljev (Waldteufel, Kalman, Eilenberg, Strauss, Händel, Keler) poleg obeh domačih (Jakelj, Vidmar). Za ljubke, krasno prednašane pesmi znanega kvarteta Matjan Stegnar-Stamcar-Križj je bilo občinstvo hvaležno in je navdušenja odlikovalo vrle pevce. — Operetna dvojica g. Povhe in gđ. Thalerjeva sta se odlikovala z odličnimi nastopi v solo- in dvospevih (iz Ločene žene, Revizorja, Jesenski manevar, Grof Luksemburški, Pufferl). — Skupine 12 okusno oblečenih telovadcev na lestvah so bile skoro popolne. Alegorija predstavljajoča boginjo, venčajočo mladost, simbol kreposti in krepkosti, je bila krasna. — Društveni starosta dr. Murnik se je ob polnoči poslovil od starega leta. Zadene ob žalostne pojave starega leta, Turin, Zagreb, so veseli žarki, ki nam svedočijo o boljši bodočnosti Sokolstva in naroda. Spominja se odkritosrčnih bratskih odnosov k Sokolu I., želi vsem veselo novo leto. — Lahkoposkočni valčki orkestra Sokola I. so izvabili ob 1. uri popolno veselje mladino v veselo novo leto.

Silvestrov večer »Ljubljanskega Zvona« v Mestnem domu je uspel kar najbolje, posebnega uspeha je žel novoustanovljeni mešani zbor, ki je pel pod vodstvom pevovodje g. Prelovca kar najpreciznejše, Venec večera je odnesla divna O. Devova popevka »Vigred se povrne!« Ker moramo posebej omeniti, o polnoči je nagovoril občinstvo predsednik dr. Svigelj z navdušenimi besedami. Vesela zabava je trajala v pozno jutro.

Javno predavanje. V četrtek dne 4. januarja ob 6. uri zvečer se vrši v Mestnem domu javno predavanje »OBOSNI in HERCEGOVINI« v prid podporni zalogi na II. drž. gimnaziji. Vstopnina po 60 v in 40 v. Predava prof. J. Wester; skioptične slike so iz deželne muzeja sarajevskega.

Žrebanje ljubljanskih srečk. V prostorih mestne blagajnice vrši se dne 2. januarja 1912 47. žrebanje ljubljanskih srečk. Žrebanje se prične ob 10. dopoldne. Izžrebalo se bude 800 srečk z glavnim dobitkom 50.000 kron. Zaradi žrebanja bo omenjenega dne mestna blagajnica za promet s strankami zaprta.

Krače narodnih nabiralnikov. Vsak trenutek izginejo nabiralniki iz narodnih restavracij. Včeraj po noči so bili ukradeni trije nabiralniki (Sokol I., C. M. in Narodni sklad) v gostilni pri Novem Svetu. Nabiralnike so tatovi razbili in denar, približno kakih 30 kron odnesli. Narodnim gostilničarjem priporočamo, da naj na nabiralnike bolj pazijo in naj naročijo natakarcam, da zvečer pospravijo nabiralnike na varno mesto, kadar zapirajo gostilno. Društvenim

blagajnikom pa svetujemo, da svoje nabiralnike redno vsak mesec izpraznijo.

Vlom na Glincih. Predvčerajšnjem ponoči je pekovski mojster Avbelj pozabil zakleniti svojo prodajalnico, ko je odšel v pekarijo. Ko se je čez dobro uro vrnil, je opazil, da je bilo tekem njegove odsotnosti vlomljeno v predal in okradeno iz istega do 3 krone denarja. Na sumu vloma je neki vagant, ki je iz Ljubljane izgnan, ter se že delj časa potika po Viču in Glincih.

Stara navada. Delavčeva žena Jera Johann je dobro znana ljubljanskemu sodišču, nič manj pa tudi policiji. Včeraj se ga je enkrat zopet tako nasrkala, da je obležala na ulici. Policija jo je morala z vozom spraviti pod varno streho.

V past. Včeraj se je javil na mestni policiji Ivan Vončina iz Konomlje pri Idriji ter zatrjeval, da je brez vseh sredstev. Policija mu je pa prav rada postregla, ker je našla njegovo ime v policijskem listu, sodišče ga namreč zasleduje že od leta 1907.

Izgnubljeno. Učiteljica Ivana Mayer je izgubila rujavo-rumen plaht. — Ana Staudacher, vdova je izgubila zlat uhan, — železostružec Fran Jeras pa črn svilnat dežnik.

Delavsko gibanje. V Ameriko se je izselilo 37 Macedoncev in 20 Hrvatov, vrnilo se pa je 70 Hrvatov. V Nemčijo se je izselilo 30 Hrvatov iz Otečeca, v Solnograd pa 25 iz Brinja.

DRUŠTVA.

Jubilejne slavnosti Narodne čitalnice v Ljubljani. Narodna čitalnica je oni temelji, iz katerega izhajajo naša najimenitnejša kulturna društva: Glasbena Matica, Dramatično društvo in Sokolska organizacija. Umestno e torej, da ravno ta tri društva v glavnem sodelujejo pri slavnostnem sporedu. Spored je naslednji: V petek, 5. jan., zvečer se vrši v deželnem gledališču slavnostna predstava. Ista obsega Smetanova overture k operi »Libuša«, prolog, alegorično sliko, izbrane vaje telovadk Ženskega telovadnega društva v Ljubljani, operno predstavo in moderno slovensko dramatsko noviteto. Dne 6. jan. ob 11. dopoldne v veliki dvorani Nar. doma slavnostno zborovanje. Tega se vedeže številna društva; spored obsega pozdravni govor, nastop moškega zbora »Glasbene Matic« in slavnostni govor g. P. viteza Grasselli-ja. Ob 5. popoldne istega dne se vrši sokolska telovadna produkcija v sokolski dvorani. Poleg težkih orodnih vaj se izvajajo tudi proste vaje, med njimi one za II. vsesokolski zlet 1. 1913 v Ljubljani. Pri prostih vajah nastopijo tudi Sokolice. Zvečer ob 8. zvečer otvori jubilejni čitalnični ples plesno sezijo. Vrši se seveda v veliki dvorani Narod. Doma v stranskih prostorih pa bo skrbljivo za izbran buffet. Za neplesalce bodo mize tudi v mali dvorani, kjer bo na razpolago drug buffet. Pri plesu sodeluje polnoštevilni orkester Slov. Filharmonije. Svirala bo de v znani eksaktnosti samo priznana moderne plesne kompozicije. Vstopnina za ples za osebo 3 K, za 3 osebe 8 K, za štiri 10 K. Dijaške vstopnice 1 K 50 vin. Vstopnice ima v predprodaji gospa Šešarkova v Šelbenburgovi ulici.

Učiteljski konvikl« ima po poročilu blagajnika na občnem zboru društva, dne 27. decembra 1911 čistega premoženja 79.310 K 05 vin. Vse imetje društva pa znaša 93.510 K 34 vin. Društvo množi svoje imetje z izdajanjem mladinskih spisov in na ta način podpira tudi mladinski pisatelje pri izdajanju in zalaganju mladinskih spisov in pomočuje tudi našo mladinsko literaturo.

dr. Črnemeljsko prostovoljno gasilno društvo priredi na sv. treh kraljev dan 6. januarja 1912 v prostorih hotela Lackner društveno veselico.

dr. Rečica ob Savinji. Dne 6. januarja 1912 priredi naša požarna bramba krajšo šaloigro, združeno s petjem, plesom in prosto zabavo.

dr. Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v soboto, dne 6. prosinca 1912 ob 10. uri dopoldne na Zidanem mostu.

dr. Rajhenburški »Sokol« priredi dne 6. prosinca sokolski ples združen s koncertom. Pričetek ob 4. uri popoldne.

AVENERIUS:

Alkohol in umetnost.

Sedaj po tridesetletnem delu za estetsko kulturo vem, kar se bo zdelo marsikomu paradokсно: eno najvažnejših vprašanj za našo umetniško kulturo je alkoholsko vprašanje.

Ce bi živeli še v »starih časih«, bi se glasil prvi ugovor začudenih ljudi:

»Kaj tajiš delovanje vina kot vodnika k vzvišenim domišljijam in postavam, torej kot pospeševalca umetnosti?«

Danes s takšnim ugovorom ne pride več noben vpeljanec. Dandanes vemo, kako je nastajala »Apolonska stvar« iz »Dijanorovske«, da se cenil »produktivni impulz« Bahov enostavno vsled tega, ker alkohol uniči kritičnost. Z izdelki v stanju »navdušenosti« je tako, kot z verzi, katere delamo v sanjah: zelo nas navdušujejo, dokler sanjamo ali smo oamamljeni, toda potem vidimo, da to ni bilo vse skup nič. Kje je v vsi umetnosti mojstrsko delo, saj eno samo, čegar oče je bil Bah? Če pojem, navdušeni smo, toda žal, da ostaja to »navdušenje« omejeno le na nas. Kar se dobi le pri Apolonu, tega še nikoli ni dajal Dioniz.²

Nekaj drugega ima na razpolago »umičevalec skrbi«, »razveseljevalec« — prozaičnejše povedano: ohromitelj polne zavesti. Predno pride maček, namreč ob enem vzbuja občutek razkošja. Na vse zadnje si to mora vsakdo sam s seboj urediti, kako pogosto in drago hoče plačati takšno šalo, seve, če nima skrbeti za nikogar drugega kot zase. S tem seve ne tajim, da alkohol more v gotovih patoloških sluča-

jih omogočiti olajšanje. Toda kaj so izjeme proti pravilu!

Kako veliko škodo povzroča alkohol, o tem niso imeli do poslednjih desetletjih niti njegovi častilci, niti njegovi nasprotniki pravega pojma. V prav širokih krogih tudi izobražencev tega ni še dandanes. Duševno majhen človek se smatra za svobodomisleca, če je v takšnih stvareh »toleranten«, a močne skupine interesev delujejo z dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi, samo da bi zadržale razširjenje teh spoznanj. Tudi en del alkohololovnih nasprotnikov samih je mislil dosedaj na svojegakravnega sovražnika le v podobi akutnega zastrupljenja z alkoholom v pijanosti. Uničene gmotne razmere, nesrečno rodbinsko življenje, zapeljavanje k zločinstvu, vse to so bili pojavi, katere je mogel tudi preprost človek videti in doživeti. Za večino ljudi je bil abstinent »spreobrnjeni pijanec«. Priden, če je bil spreobrnjen, priden, če je pridobil v svojem krogu somišljenike proti svoji prejšnji strasti — mi drugi, ki smo se čutili dosti varne, smo se sicer nekoliko smehljali njegovi gorečnosti, smo mu vendar dobrohotno prikimali, ob enem si pa mislili, da se to nas ne tiče. Vendar je pa nastala doba sestavnega preiskovanja o vplivih alkohola. Začela so se po vseh kulturnih deželah. In sedaj, ko imamo pred sabo popolnost njih rezultatov, nastaja nova slika. Škode pravega pijanstva so mnogo večje, kot smo slutili, toda škode »zmernega« pitja se kažejo takšne, da vkljub prvem moramo skrite vplive alkohola smatrati skoro za večje, kot so vidni vplivi.

Ne v kakšni pivski ali žganjarski deželi, temveč v povečini vinorodni deželi, v kateri je ob enem močno treznotno gibanje, splodi vse prebivalstvo — ne samo pijansko — v pivskih časih po 6% slaboumnih otrok več, kot

druge čase, pod vplivom alkohola. Torej neglede na druge nagnutosti k boleznim. Na kakšno zarodek umrtnujočo silo moramo to računati! Če pri živalih le en del pred sparjenjem opijanjamo, so vsi mladiči mrtvorojeni ali manj vredni. Nasprotno zopet: v deželah z znatno razvitim abstinenčnim gibanjem se je že sedaj zopet dvignilo število za vojaško službo sposobnih mladih ljudi. Po angleški statistiki angleških bolniških blagajen je umrljivost pri abstinentih mnogo manjša, kot pri zmernih pivcih, število dni obolenj pri prvih toliko manjše, da je razmerje za vse razne starosti 1 : 3 in pol, z drugimi besedami: neabstinentne bolniške blagajne bi mogle tri četrtine svojih izdatkov prilraniti, če bi ne bilo alkohola. A sedaj pa še nekaj, kar najbolj preseneča: dočim se nam po navadnem mnenju zdi samo po sebi razumljivo, da se vsled starosti boleznim množe; to so seve na Angleškem dokazale neabstinentne boln. blagajne. Toda abstinentne blagajne sploh niso izkazovale takšne množitve boleznim. Abstinentje zaključujejo iz tega: ne staranje, temveč alkohol tako kmalu oslabuje telesno izdatnost. Tega zaključka ne morem izpodbiti; toda vendar, recimo, da je prenašljen in nepravilen. Recimo, da so rezultati vseh statistik pobarvani z abstinentnimi očali. Recimo, da so tri četrtine izmišljene? Toda, ko je bilo le eno samo teh dejstev mogoče dokazati, ali bi mogel obsajati kak narodni škodjivec, ki bi se mogel meriti z alkoholom? Le samo na temeljuteh podatkov, katerih pravilnosti ne more vsaj kar se tiče smeri tajiti noben znanstveni mislilec? In pa še, če zraven vpoštujemo vidne posledice: umičevanje pridelovalnega in rodbinskega življenja, množitev zločinov iz surovosti, nenravnosti itd.

Samo iz zdravega narodnega življenja mo-

re izkltiti zdrava kultura. Če smo enkrat razumeli pomen takšnega pogleda, se nam bo zdel pogled nazaj na ožjo delovalno stroko skoro malenkosten. A vendar le dotlej, dokler se v nas ne prebudi zavest resničnosti, ki je za večino od nas tudi presenetljiva, ki se pa vendar krije z vsemi našimi zavednimi in pa pol zavednimi skušnjami. Po poskusih po šolah in drugod propada zmožnost za učenje pod akutnim in hraničnim vplivom alkohola, čeprav zmernim, da, celo najmanjšim; nasprotno se pa poveča domnevanje, da se v stanju tihe dobre volje dobro uči. Nevarnost alkohola tiči tu, kot povsod drugod, v tem, da vara. Vspeli alkohol uživajočih učencev so se manjšali v tej meri, kot so uživali alkohol. Posebno so pa važna opazovanja o vplivu alkohola za način asocijacije (združenje pojmov) pri odraslenih. Že majhna množina 40 do 50 gramov na dan, ko torej ne more biti še govora o pravih »ročicah«, zmanjšuje število notranjih asocij na manj kot polovico, dočim se število zunanjih, le zvočnih asocij primeroma množi — z drugimi besedami: notranje zveze med budilno in bujeno predstavo se umaknejo zunanosti in slučajnosti: nežnejše, višje duševno življenje, »človek v človeku« slabi. Kaj pa je bilo pri nas po kvartirju in uničeno samo po naših visokih šolah! Močne narave to vzdrže, pravijo — mogoče, čeprav ne vemo, kako in kje se pri njih ponavljajo škoda. Toda proti močnim pa stoji množica povprečnih ljudi, množica hitro umirajočih, hitro obolenih, ljudi, ki so na kak način prišli iz reda, in predvsem množica kmalu »zvapenelih« filistrov. Komur je torej ležeče na tem, da bi videl namestu plitvega, površnega, omejenega in slabotnežkega življenja v vedno širših slojih svojega naroda notranjo in svežo živahnost, kdor hoče namestu »zabav«

¹ Apolo je grški bog umetnosti.

² Dioniz ali Bah je grški bog pijanstva in svinjarstva.

PROSVETA.

Slovensko deželno gledališče. V soboto zvečer je gostovala prvič na našem odru prva subreta tržaškega slovenskega gledališča, gđc. Angela Janova. Pela je subretno vlogo v Grofu Luksemburškem, poredno modelko Julietto. Mnogo lepih kritik smo že čitali o tej gđci, ki je slovenske krvi, a še več lepih kritik o njej smo slišali. Zdaj smo jo čuli še sami in lahko rečemo, da kritike niso pretiravale. Glasovni njen material sicer še ni docela razvit in še ni popolnoma izšolan, toda gotovo je simpatičen, dovolj prožen in dovolj izdaten za moderno opereto, ki zahteva predvsem parlando-prednašanja. V dobri strokovni šoli bi postal ta glas krepkejši in glajši. Njena igra pa je že rutinirana, neprisiljena, naravno živa in graciozna. Morda igra gđc. Janova včasih celo nekoliko prenemirno. V splošnem pa je pokazala gđc. Janova, da ima okus, da ne zahaja v grde operetne razvade ter da tiči v njej prirojen igralski talent, sposoben razvoja. Vlogo Juliette je pela prvič ter jo je igrala le s kratko orientacijo skušnjo. To dokazuje ne le vzorno marljivost, nego tudi posebno nadarjenost. Naša publika je simpatičnega gosta sprejela zelo ljubeznivo ter ga je odlikovala opetovano z viharnim ploskanjem. Gđc. Janova je dobila okusen šopek in košek cvetic. Gotovo bi bila ta pevka dobra pridobitev za naše gledališče, zlasti za opereto in dramo. V ostalem je bila predstava zelo animirana in gledališče prav lepo posečano. — V nedeljo popoldne so peli zadnjič v sezoni Straussovo opereto »Cigan baron«, v kateri se je zopet odlikoval g. Lj. Ilčić in poleg njega gđc. Thalerjeva ter gospa pl. Foedrantspergova. Gđc. Vera Danilova je igrala, pevka še ne. Gledališče je bilo prav dobro obiskano.

Iz pisarne slovenskega gledališča. V ponedeljek, dne 1. januarja 1912 popoldne ob 3. se poje pri zelo znižanih cenah zadnjič v sezoni Gilbertova opereta »Sramežljiva Suzana« (lože za par). Zvečer se poje Bizetova opera »Carmen« (za par). — V torek, dne 2. januarja se igra prvič izvirna ljudska drama »Naša kri«, spisal Fr. S. Finžgar. — V četrtek, dne 4. januarja se igra drugič Shakespearova veseliga »Vesele žene windsorske«.

Naš roman. Naše čitatelje razveselimo gotovo že s svojo prvo številko, ker začnemo pričevati

senzacionalni roman iz polpretekla

francoske zgodovine, polne krutosti, klerikalizma in praznoverstva:

RELIKVIJA NAPOLEONA III. V tem romanu igrajo ulogo klerikalni francoski lopovi najvišjih krogov, priprosti obrtniki in aristokratje, poljski žid in angleški slavni detektiv

Sherlock Holmes. Roman se godi v Parizu, v Alzaciji in na Ruskem.

Malo je v svetovni literaturi romanov tolike napetosti in nepričakovanih dogodkov, ki se menjavajo naglo kakor kinematografske slike. Najvažnejša pa je kulturna tendenca tega zgodovinskega romana, ki bo gotovo najživeje zanimal od začetka do konca.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

NOVI ČLANI GOSPOSKE ZBORNICE.

Dunaj, 31. decembra. Prve dni januarja izide cesarsko pismo glede imenovanj novih članov gosposke zbornice.

RAZPUST GALIŠKEGA DEŽELNEGA ZBORNA?

Lvov, 31. decembra. Sporazum med Rusini in Poljaki glede reforme volilnega reda za gališki deželni zbor se je popolnoma razbil. V političnih krogih se trdi, da izslediti razpust deželnega zbora v prihodnjih dnevih, nakar se bodo vršile volitve še po starem volilnem redu.

REVOLUCIJA NA KITAJSKEM.

London, 31. decembra. Splošna proklamacija kitajske republike je vprašanje kratkega časa. Mongolska se je odcepila od Kitajske ter se proklamirala kot samostojna država. V Urgi so proklamirali mongolski knezi nadduhovnika Budistov Kutuhto za vladarja Mongolske. S tem

veselje, namesto »dela čez glavo« koncentriranost, namesto kratkočasnosti umetnost, ta bo vedel, ali naj vidi v »pijači možatost« prijatelja ali sovražnika našega naroda.

Če bi se hoteli o svojem predmetu vsa na polovico razpisati, morali bi napisati še deset strani. Namesto tega naj zadostuje, da opozorimo na nekaj števil, toda na takšne številke, ki govore z ognjeno besedo. Koliko zdihovalja je pri nas radi stroškov za delavsko zavarovanje, celo pa za vojaštvo in ladje, ki po splošnem zadržilo »žro našo kulturo«. Res je: Stroški za vse delavsko zavarovanje so znašali leta 1903. okrog 483, stroški za pomorsko in pomorsko vojaštvo pa okrog 2826 milijonov mark. To je nižji račun; po drugem računu pa celo skoro 4000 milijonov. V vsakem slučaju torej žrtvujemo mnogo več, kot polovico cele francoske vojne odškodnine (5000 milijonov) so Francozje namreč morali po nesrečni vojni leta 1871. plačati zmašovitim Nemcem. (Ur.) katero so smatrali za nezaslišano obogatitev naroda, eno samo leto za vino, pivo in žganje. Primeroma toliko, kot znašajo vsi državni dolgovi. A več kot 100 milijonov več, kot pa znašajo vsi stroški za vojaštvo, ladje, delavsko zavarovanje in pa še za javno šolstvo skupaj! To so take ogromne svote, da si jih ne moremo niti predstavljati, in ki stoje v popolnem nesorazmerju z našimi ostalimi izdatki — izdajamo jih za prazen nič, kar se tiče dobička, izdajamo jih za svoje oškodovanje.

Recimo za trenotek, da bi jih ne izdajali za svoje oškodovanje. Pojdimo brambovcem

je dinastija izgubila trdno oporo ter je popolnoma izgubljena.

BOJ ZA TRIPOLIS. — VELIK PORAZ ITALIJANOV.

Rim, 31. dec. »Avanti« priobčuje članek svojega bojnega dopisnika o zadnjih bojih v Tripolitani. Po teh poročilih so Italijani v bojih pri Bir Tobrasu doživeli občuten poraz, v bitki so izgubili do 50 mrtvih in do sto ranjencev. Vzrok temu porazu je lahkomišljenost italijanskih komandantov, ki so preskrbeli vojaštvo s skrajno nezadostno municijo; sredi boja jim je zmanjkalo. K sreči so se Turki umaknili ter so bili tako Italijani rešeni grozovite katastrofe, ker ako bi se Turki ne umaknili, bi nobeden Italijan ne zapustil živ bojišča.

ZASTRUPLENJA V BEROLINU.

Berlin, 31. decembra. Po najnovejših komunikacijah je obolelo sedaj že do 150 oseb na zadržanju. Med temi slučaji je že 70 smrtnih. strupljenju. Med temi slučaji je že 70 smrtnih.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Vsem svojim cenj. odjemalcem, prijateljem in znancem

želi

srečno, veselo novo leto

T. Mencinger,

Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Srečno in veselo novo leto 1912

želi vsem cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem

Fr. P. Zajec

urar in optik

Ljubljana, Stari trg 9.

Vsem cenjenim gostom ključem prav

veselo in srečno novo leto

K. Polajnar. Kavarna »Prešeren«.

Srečno in veselo novo leto

vsem cenjenim gospodom odjemalcem, prijateljem in znancem želi

Jos. Zidar

Ljubljana.

FR. P. ZAJEC

optični zavod

Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana

Dalnogleda, toplotmere, in zrakomere vseh vrst

Očala, ščipalnik natančno po zdravniškem receptu.

Cenike pošiljam na zahtevo zastonj in poštne prosto.

alkohola tako daleč vstric, kot oni sami to zahtevajmo, in recimo: dobro, niti vino in niti žganje, doli do najgusnejšega fuzlna, nikomur na svetu ne povzročite niti najmanjše škode. Imejte prav z vsem tem, toda odgovorite nam na eno samo vprašanje: če pomislite, kaj vse bi si mogel naš narod napraviti s temi 3000 milijoni vsako leto — ali boste potem še trdili, da je to najboljša poraba, če jih zapije?

Kaj vse bi mogel narediti naš narod s 3, 4 milijardami vsako leto! S 3000 do 4000 milijonov mark na leto!

Mislím, da čitatelji že razumejo, zakaj je treba pokazati najširšim slojem našega naroda alkoholno nevarnost v zvezi z ostalimi življenjskimi vprašanji, da bi jih toprobudilo. Sedanjost vsled zvišane mednarodne tekme zahteva od nas, da zvečujemo svoje sile in sile svojih otrok do najvišje mere izdatnosti. Kdor zahteva pravo narodno kulturo brez narodne sile, ta zahteva po sicer banalno se glaseči, ali zelo primerni primeri: svetilni plin brez plinarne. Estetska (umetnostna) kultura je pa izražateljica, posredovalka, podžigalka in gojiteljica največjih vrednotin, je to kultura »notranjih asociacij«. Toda alkohol ni naš in ravno posebno naš sovražnik samo zato, ker ohromuje. Kjer koli se srečujemo z njim je naš sovražnik povsod in vedno kot poneumnjevalec in ponenravstovalec, kot ploditelj bolečin, ubijalec, požeruh višjih sredstev. Je to hudčič eden najgorših, in poleg tega pa zvest zaveznik in krepak pomočnik vseh svojih cenjenih tovarišev.

Slovinci! Spominjajte se naše prekornostne Ciril in Metodove šolske družbe!

Srečno in veselo novo leto želi cenjenim obiskovalcem

kavarna „LEON“

Delikatesna trgovina

M. RAVTAR

Jurčičev trg št. 3.

Želim vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem srečno novo leto zahvaljujoč se jim za dosedanje zaupanje in prosim cenj. naklonjenosti tudi v prihodnje.

Želim vsem svojim cenj. odjemalcem, prijateljem in znancem srečno in veselo

--- novo leto ---

IVAN RAVNIHAR,

urar, trgovec z zlatnino in srebrnino, Ljubljana, Sv. Petra cesta 44.

Cenj. občinstvu želim veselo in srečno

--- novo leto ---

IVAN BRESKVAR,

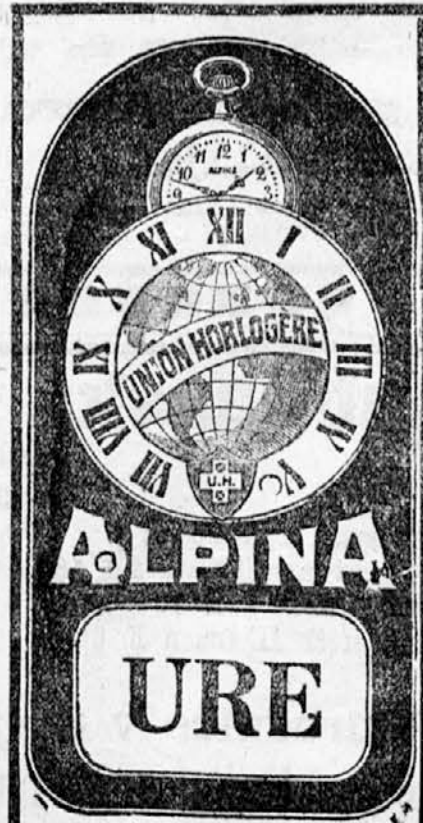
ključavničar.

Srečno novo leto! Uredništvo in upravništvo „DNEVA“.

Srečno in veselo novo leto! Učiteljska tiskarna v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Srečno in veselo novo leto! Prva anončna pisarna v Ljubljani.

1912 Vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in gostom se najtopleje zahvaljujem za dosedanja naročila in obisk ter želim srečno in veselo novo leto 1912 Ob enem tudi prosim, da me še v nadalje počaste s cenjenimi naročili in poseti. Z odličnim spoštovanjem Peter Štepic, vinotržec, posestnik in gostilničar v Spodnji Šiški, Bitenčeva ulica št. 256.

Zahtevajte novi veliki jubilejni cenik : s koledarjem : o najnovejših urah, zlatnini in srebrnini, ki se vsakomur franko in brezplačno dopošlje. Uveljavile so se mnoge znatno znižane cene. Za naročitev cenika zadostuje dopisnica. FR. ČUDEN Ljubljana Prešernova ulica.

Kmetska posojilnica 4 1/2 % ljubljanske okolice

r. z. z. n. z. v Ljubljani
obrestuje hranilne vloge po brez vsakršnega odbitka.
Stanje hranilnih vlog: dvajset milijonov. Popolnoma varno naložen denar. Rezervni zaklad: nad pol milijona.

Štampilje
vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.
Anton Černe
graver in izdelovatelj kavčukovih štampilj.
Ljubljana, Stari trg št. 20.
Ceniki franco.

Specialna trgovina finih ročnih del
Toni Jager
V Ljubljani, Židovska ulica šte. 5.

Predtiskarija
Tamburiranje
Montiranje
Plisiranje

MINKA KOČJAN
Sv. Petra cesta šte. 28.

nasproti „Zlate kaplje“
priporoča veliko zalogo kirurških obvez, priprav za bolnice, porodnice novorojenčke, največja izbira sesalk (foperl), vse potrebščine za babice, gumijaste in druge specialitete. Izposojevanje tehnic za novorojenčke.
P 659 B

Prvi slovenski fotografski atelijé
D. Rovšek
v Ljubljani
Kolodvorska ulica šte. 32 a
Ustanovljen leta 1890.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je
„Ilustrovani tednik“
ki izhaja vsak petek ter stane četertletno K 1.80.
Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!
Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici. Tovarniška znamka **IKO**
H. SUTTNER, Ljubljana
Mestni trg. — FIALKA — Sv. Petra cesta. — Telefon št. 273.

Velika zaloga pohištva in tapetniškega blaga
FR. KAPUS
Marije Terezije cesta 11. (Kolizej.)
Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroče iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala, otročje vozičke ter kuhinjsko pohištvo.
Sprejema se tudi oprema hotelov.
Zmerne cene. Izdelki solidni.

Brzojavni naslov: **BAJEC**, Ljubljana.
ANT. BAJEC
cvetlični salon
Ljubljana, Pod Trančo št. 2.
Velika zaloga suhih vencev
Izdelovanje šopkov in vencev, trakov z napisi itd.
Zunanja naročila izvršuje točno.
Vrtnarija je na Tržaški cesti.

ALFONZ BREZNIK
c. kr. izvedenec in učitelj Glasbene Maticice.
Največja in najstarejša trgovina in izposojevalnica klavirjev in harmonijev. Velikanska zaloga vsega glasbenega orodja, strun in muzikalij.
C. kr. avstr. pošt.-hranil. konto št. 114.603 Ljubljana, Kongresni trg 15
Naslov brzojavkam: Klavir-Breznik Ljubljana.
(nasproti nunske cerkve.)
Klavirje dvorne trdke Bösendorfer, Czapka, Hötzl & Heitzmann, Steilhammer in Manborg (amer. harm.) imam le jaz izključno edini zastopnik za Kranjsko v velikanski zalogi in izbiri. Ne dajte se varati po navidezno cenam, vsiljivem „pofelnju“, osobito, ker nudim vsakomur, da si po kolikor mogoče najnižji ceni ali na čudovito majhne obroke brez vsakega zadatja nabavi prvovrsten instrument z resnično pisмено 10 letno garancijo. Stari klavirji najugodnejše v zameno. Izposojevalnina najnižja. Popravila in uglaševanje vseh glasbil najceneje. Preigrani klavirji vedno v zalogi. Violine, citre, kitare, tamburice, harmonike, telov. rogovi in strune po tovarniških cenah — Vsa dan odprto!

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.
registрована zadruga z omejenim jamstvom
priporoča svoje bogate zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade — Tiskarna sprejema vsa v slovenski in tujščinski stroki spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje tiskanih knjig in časopisov
Lastno založništvo. Muzikalije. **Najmodernejša črka. Litografija.**
Telefonska šte. 112. — Pošta Ljubljana št. 76.307.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8,000.000. K 800.000.
Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)
Promese za bližnja zrebanja:
Promese kreditnih srečk a K 26.— Žrebanje dne 2. januarja 1912
Promese srečk za uravnavo Donave a K 16.— Žrebanje dne 2. januarja 1912
Promese ljubljanskih srečk a K 10.— Žrebanje dne 2. januarja 1912
Promese zemljiških srečk II. em. a K 6.— Žrebanje dne 5. januarja 1912
Vse 4 promese skupaj K 58.—
Glavni dobitek K 300.000.—
Glavni dobitek K 120.000.—
Glavni dobitek K 50.000.—
Glavni dobitek K 100.000.—

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.
Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %

Samo 6 dni z brzoparniki francoske družbe!
Najkrajša vožnja čez **Havre v New York.**
Veljavne vozne liste (šifkart) za vse razrede dobiš edino pri
ED. ŠMARDA
oblastveno potrjena potovalna pisarna
Ljubljana, Dunajska c. 18.
Vozne listke iz Amerike v staro domovino po najnižji ceni. Izdaja vozne listke po vseh železnicah za prirerjanje zabavnih in romanskih vlakov. Vsa pojasnila istotam brezplačno.

Najbolj varno naložen denar!
Največja slovenska hranilnica!
Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 milijonov K.
Stanje hranilnih vlog nad 40 milijonov K.
Rezervni zaklad nad 1.200.000 kron.
Mestna hranilnica ljubljanska
v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica šte. 3.
sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po 4 1/4 % brez odbitka. Nevzdignjene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vlozne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.
Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti.
Za varnost naloženega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi izključena vsaka špekulacija z vložnim denarjem.
Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

Kreditno društvo.
Posoja na zemljišča po 5% in proti poplačevanju dolga po najmanj 1/4 %. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.